

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

РЕФЕРАТ
до кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: «Страхування життя в Україні: проблеми та перспективи»

Виконавець:
студент _____ факультету
Казаков Ілларіон Іванович
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:
доктор економічних наук, професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Гончаренко Олена Миколаївна _____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Диплома робота обсягом 78 сторінок, до якої входять 23 ілюстрації, 14 таблиць, та 28 найменувань у списку використаних джерел.

Актуальність теми Останні події в економічному, політичному та соціальному житті українців посилили увагу до страхового захисту населення. Насамперед дієвих важелів та механізмів впливу потребує накопичувальне страхування, оскільки ринок страхування життя впливає на добробут населення і соціально-економічний розвиток держави. Як бачимо, тема страхування життя на сьогодні являється актуальною і потребує детального дослідження.

Мета дослідження. Аналітична оцінка сучасного стану та перспектив розвитку ринку страхування життя в Україні.

Завдання дослідження. Виявлення проблем та складнощів у галузі страхування життя, запропонування заходів для поліпшення.

Об'єкт та предмет дослідження є процес формування та розвитку страхування життя в Україні в умовах макроекономічної нестабільності.

Методи дослідження Статистичні, порівняльні, методи спостереження, аналізу, синтезу, індукції, дедукції та ін. Для наочного зображення статистичного матеріалу використовувались методи графічного аналізу. Теоретико-методологічною основою наукової роботи є фундаментальні положення економічної теорії, теорії фінансів і теорії страхування.

Інформаційна база дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, інформація Державної служби статистики України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Ліги страхових організацій України, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних учених, інтернет-джерела тощо.

Результати дослідження. Розглядаючи економічну сутність страхування життя, слід відзначити її особливість, яка полягає у поєднанні властивостей страхового захисту та заощадження коштів. У зв'язку з цим при страхуванні життя змінюють своє значення поняття страхового ризику та страхового випадку. Так, страховий ризик має у своїй основі непередбачуваність настання події. Таке поняття страхового ризику прийнятне для таких ризиків страхування життя, як ризик смерті або втрати працездатності внаслідок нещасного випадку. Проте закінчення терміну дії договору страхування, повноліття застрахованої особи не мають ознак страхового ризику. Водночас ці події не підпадають під визначення страхового випадку, для якого характерним є заподіяння шкоди об'єкту страхування. Такої думки дотримується О.І. Худяков, який зазначає, що при страхуванні життя страховим випадком може бути подія досить приємна, радісна і навіть бажана (наприклад, одруження, повноліття). Такого роду події, як правило, передбачувані, а часом і просто неминучі (як, наприклад, закінчення строку дії договору страхування життя). Отже, страхування життя не має на меті відшкодування збитків, заподіяних страховим випадком, що суперечить самій концепції страхування як економічній категорії.

Ключові слова: страхування життя, довгострокові інвестиції, пенсійні накопичення, страхові премії, страхові виплати.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі розглядається страховий ринок, одним із найважливіших складників фінансової безпеки, де страхування життя виступає фінансовим захистом людини. Також розглядається економічна сутність та необхідність страхування життя, його роль у системі страхового ринку та особливості надання.

Одним з основних критеріїв економічного розвитку держави є добробут її громадян. Економіка розвинених країн характеризується високорозвиненою сферою послуг, використанням новітніх технологій у сфері виробництва, стабільним зростанням макроекономічних показників, потужною сферою соціального захисту та підвищенням рівня життя громадян. В умовах стабільного економічного розвитку громадяни мають змогу здійснювати довгострокове фінансове планування, що надає їм впевненості у майбутньому та забезпечує соціальну стабільність в державі. Важливу роль у забезпеченні такої стабільності відіграє страхування життя. З одного боку, воно зменшує негативні наслідки таких соціальних ризиків, як втрата доходу внаслідок втрати працездатності особи або смерті годувальника сім'ї, а також забезпечує кошти на пенсію та реалізацію планів у майбутньому. З іншого, страхові фонди, нагромаджені компаніями зі страхування життя є потужним джерелом інвестицій в економіку країни. Саме тому важливого значення набуває розвиток страхування життя, що своєю чергою потребує вивчення теоретико-методологічних засад його функціонування. Розглядаються також основні функції, які несе страхування життя: інвестиційна, функція збереження, заощадження, кредитна функція, ризикова функція, функція створення та використання страхових резервів. Також в цьому розділі розглянуто було найбільш популярні продукти страхування життя - пенсійні, захисні та змішанні.

У другому розділі проводиться аналіз сучасних тенденцій розвитку страхування життя в Україні, досліджуються особливості надання страхових послуг на прикладі Українських страхових компаній та проблеми розвитку цієї сфери в Україні. У розділі проведений аналіз динаміки страхових премій за останні 5 років, де чітко простежується тенденція стабільного зростання розміру валових та чистих страхових премій, та помітне зростання частки страхування життя у загальному обсязі страхових премій усіх видів страхування, яке складає на 2019 рік вже 12,0%, у розмірі 4,624 млн грн, із загальних 39,586 млн грн. В Україні 56,7% ринку послуг з страхування життя належить лише до трьох лідируючих компаній, а це 13% з усіх компаній по страхування життя в Україні. Зараз на ринку лишилися 23 страхових компаній за 49 у 2015 році, до складу яких входять зарубіжні MetLife, Uniqa Життя, GRAWE, KD-insurance, PZU Україна життя, VIG, та вітчизняні ТАС Life, АСКА Життя, Теком Життя, та інші. На стан 31.12.2019 року кількість застрахованих в Україні складає 2 492 648 осіб, що на 60% більше з 2016 року. До проблем розвитку галузі страхування життя в Україні відноситься по перше недовіра громадян до подібних інститутів та виду інвестування, та недовіру до державних органів та контролюючого законодавства, це, в свою чергу, пов'язано з нестачею інформації щодо функціонування сфери страхування життя та довгострокових програм в Україні, надійності даної сфери. Населення має звикнути до ідеї убезпечення свого

життя та здоров'я, та надійність і вигідність створення довгострокових цільових накопичень за допомогою компаній страхування життя.

У третьому розділі розглядається досвід зарубіжних країн у страхуванні життя та перспективні напрямки розвитку ринку страхування життя в Україні. В зарубіжних країнах страхування життя має більший попит за Україну. Цьому завдячені високій культурі страхування, чіткого розуміння необхідності, стабільності в роботі страхових компаній та загально державні проекти з обов'язкового та добровільного страхування. Більшість країн з розвинутим ринком страхування життя проходили ті ж самі етапи недовіри до сфери страхування життя. Спочатку розвиток був повільний, коли напрям був новий, незнайомий та мало розповсюджений, далі завдяки. Далі, завдяки продажам «face-to-face» (від людини до людини), люди знайомились з продуктом та його надзвичайній важливості у житті, попит на нього збільшувався, доки не досягав максимум (за 40-50) років, і далі стабілізувався, без падіння попиту.

Основним з перспективних напрямків розвитку страхування життя в Україні це освоєння професії фінансового консультанта зі страхування життя, та залучення брокерських агентств, для здобуття довіри населення завдяки якісному донесенню ідеї фінансового убезпечення, та навчання людей фінансової грамоти і користування продуктами страхування життя та здоров'я. Другим перспективним напрямком – це довгострокові інвестиції у най-захищеної фінансовій сфері. Третім напрямком являє собою корпоративне страхування співробітників, роблячи великий вклад у довіру до підприємства, та популяризацію страхових продуктів.

Велику роль у популяризації продукту відіграють брокерські агентства. На відміну від інших способів ведення маркетингу, мережевий маркетинг виконую дуже важливу роль не тільки у розповсюдженні продукту, но також і розповсюдженні інформації щодо нього, навчаючи клієнтів культури страхування, використанню страхових послуг, роблячи з клієнтів професійних користувачів, а вже потім і професійних консультантів, щоб ідею продукту можна було донести до кола своїх близьких та друзів.

ВИСНОВКИ

Страхування життя – це довгострокове накопичувальне страхування, що передбачає захист майнових інтересів на випадок смерті або дожиття застрахованої особи до закінчення терміну дії договору, а також за окремих умов на випадок втрати застрахованою особою працездатності. Потреба у цьому виді страхового захисту зумовлена ймовірністю реалізації ризиків життя. Страхування життя має економічну природу, сприяє залученню в економіку довгострокових інвестицій, проте набуває соціального характеру, оскільки виконує функції, що спрямовані на забезпечення безпеки та добробуту населення.

Рівень надання послуг у сфері страхування життя напряму залежить від рівня кваліфікації працівників. Для цього необхідно підвищити стандарти для працівників компаній, створити відповідну інфраструктуру освіти, забезпечити (для студентів, які обрали своїм майбутнім фахом страхову діяльність) можливість стажування та проходження практики у вітчизняних компаніях, що спеціалізуються на страхуванні життя, та подібних фінансових установах за межами України. Необхідно надати можливість працівникам страхової галузі підвищувати свій кваліфікаційний рівень.

Позитивні зрушення у сфері страхування життя залежать не лише від зазначених заходів, а й від економічної та політичної ситуації, яка склалася в Україні на сьогодні. Страхування життя є одним з найбільш перспективних напрямів страхового ринку, воно має стати потужним механізмом розвитку вітчизняної економіки.